

TÜRK YAZI ESERLERİNDEKİ ATASÖZLER

Bakytgul KULZHANOVA

El- Farabi Kazak Milli Üniversitesi, Uluslararası İlişkiler Fakültesi, Almatı / Kazakistan

Anahtar Kelimeler: Kazakistan Cumhuriyeti, N.A. Nazarbayev, Müslümanlar, atasözleri, Orta Asya, Türk edebiyatı.

ÖZET

XI-XII yüzyıllar tarihte müslümanların geliştiği devir olarak bilinmektedir. Bu devirde Orta Asya'da Karahanlılarla başlayan edebiyat, kültür ve sanat gelişimi tarihte görülmemiş zirvesine ulaştı. Türki milletlerin manevi, medeni ve tarihi hayatında özellikle bu devirde yaşamış olan büyük düşünürlerin, ilim adamlarının, edebiyat ustaları ile dilci ulemanın Türki dillerinin güzel edebiyatının gelişimine oldukça büyük katkıları olmuş ve onlar sonraki nesiller için zengin edebi ve medeni miras bırakmış bulunmaktadır. Kökü ta derinlere kadar gitmekte olan halkımızın paha biçilmez mirasına değinen Kazakistan Cumhuriyeti cumhurbaşkanı N.A. Nazarbayev bir konuşmasında: "Bu uçsuz bucaksız bozkırı öteden beri mekan tutmuş olan halkımızın tarihi kökleri çok derinlere kadar ulaşmaktadır. Onun kendine özgü dünya görüşü, kökleşmiş milli gelenekleri, gelişmiş büyük kültür ve medeniyeti vardır. Eskilere gömülmüş kadim devirleri karıştırmamak da yakın dönemlik tarihi bulunan Türk hakanlıkları devrinden bugüne kadar ulaşmış olan tarihi ve kültürel eserleri bile Türk uygarlığının seviyesini göstermesi bakımından yeterlidir. Jusip Balasağuni'nin "Kutadgu Bilig'i", Mahmut Kaşgari'nin "Türk Sözlüğü", Hoca Ahmet Yesevi'nin "Divan'ı Hikmet'i", Ahmet Yüğineki'nin "Hakikat hediyesi" gibi eşiz eserleri, ayrıca dünyanın ikinci hocası diye bilinen Ebu Nasır El-Farabi'nin bugüne kadar araştırılmış olan muhteşem mirasları büyük bir tarihin, yüce bir medeniyetin ve tükenmez bilginin ebedi meyveleridir" diyerek bu mirasın gelecek nesil için ne kadar önemli olduğuna dikkat çekmektedir. Halkımız hep «sözün körki - makal», yani "sözün özü atasözlerdir" diye bilmektedir. Asırlar derinliğine ibret nazarıyla baktığımızda atalarımızın hayat tecrübesinden çok anlamlı ibretler çıkarttıkları ve bunu hikmetler dolu sayısız çok atasözlerle nasıl bize aktarmaya çalıştıklarını görürüz. Her dilin en ince ve inci sözleri babalarından miras olarak aldıkları bu nevi hikmetli sözleri olduğu kuşkusuzdur. Bunlar halkla bir bütündür ve ayrılmaz bir parçasıdır. Kazaklarda buna makal-metel derken, Türk halklarında buna genelde atalar sözü denilmektedir. Bu makalede Türk halkları medeniyetinde ve hayatında kendine özgü özel bir yeri bulunan eşsiz babalar mirasından biri olan nakiller, hikmetler ve atasözleri üzerinde durulup, onları ihtiva ettiği anlamı ve içeriği açısından Kazak halkının makal-metelleriyle karşılaştırılması yapılmıştır. Böylece güzel edebiyatımızın ne kadar yüksek bir medeniyetin parçası olduğuna ve kökünün ne kadar derinlere kadar gittiğine şahit olunmuştur.